

Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
PAOLO MENGOTZI
esitatud 12. aprillil 2016¹

Kohtuasi C-121/15

Association nationale des opérateurs détaillants en énergie (ANODE)
versus
Premier ministre,
Ministre de L'économie, de L'industrie et du Numérique,
Commission de régulation de l'énergie,
ENGIE, varem GDF Suez

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Conseil d'État (kõrgeim halduskohus, Prantsusmaa))

Eelotsusetaotlus — Direktiiv 2009/73/EÜ — Maagaasi siseturg — Riigi sekkumine maagaasi tarnimise hinna kindlaksmääramisse — Konkurentsivõimelise maagaasituru loomise takistus — Avaliku teenuse osutamise kohustus — Üldine majandushuvi — Varustuskindluse ja territoriaalse ühtekuuluvuse eesmärgid — Kõigi kulude katmine

1. Käesolevas kohtuasjas peab Euroopa Kohus taas arutama niisugust delikaatset küsimust nagu küsimus, missugused on liikmesriikide maagaasi tarnimise hindade kindlaksmääramisse sekkumise õiguse piirid. Delikaatne on see küsimus seepärast, et sellega seoses tuleb kokku sobitada kaks nõuet, mis on omavahel vastuolus: esiteks direktiivi 2009/73 sõnaselge eesmärk² avada liikmesriikide turud täielikult avatud maagaasi siseturu loomiseks Euroopa Liidus ning teiseks nõuded osutada avalikku teenust üldist majandushuvi silmas pidades, mille puhul on liikmesriikidel endiselt ulatuslik kaalutlusruum.

2. Küsimused, mille Prantsusmaa Conseil d'État käesoleva eelotsusetaotlusega esitab, kerkisid vaidluse raames, mis puudutab Prantsusmaa maagaasi reguleeritud müügihindu käsitlevaid õigusnorme. Need õigusnormid kohustavad mõnda tarnijat – nende hulgas eelkõige kauaaegne tarnija – pakkuma teatavatele lõpptarbijate kategooriatele maagaasi tarnimist reguleeritud hindadega. Kõik tarnijad võivad siiski vabalt teha konkureerivaid pakkumisi reguleeritud hindadega, sh need tarnijad, keda puudutavad reguleeritud hinnad. Tarbijatel, kellel on õigus reguleeritud hinnaga tarnele, on seega valida kaht tüüpi pakkumiste vahel: pakkumised reguleeritud hindadega, mida teevad ainult mõned tarnijad, ja pakkumised turuhinnaga, mida teevad kõik turul tegutsejad.

3. Conseil d'État on esitanud eelkõige küsimuse, kas niisugused õigusnormid kujutavad oma olemuselt takistust, mis ei võimalda luua avatud ja konkurentsivõimelist maagaasiturgu, nagu on nähtud ette direktiivis 2009/73, ning küsimuse, kas jaatava vastuse korral võivad varustuskindluse ja territoriaalse ühtekuuluvuse eesmärgid tõesti sellist sekkumist õigustada. Conseil d'État'l tekkis ka küsimus, kas riigi

1 — Algkeel: prantsuse.

2 — Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/73/EÜ, mis käsitleb maagaasi siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2003/55/EÜ (EÜT L 211, lk 94).

niisugust sekkumist õigustab põhimõte, mille kohaselt tuleb katta kauaaegse tarnija kõik kulud. Nendele küsimustele vastamisel peab Euroopa Kohus oma varasemas kohtupraktikas ja eelkõige kohtuasjas *Federutility* (C-265/08, EU:C:2010:205) tehtud fundamentaalses otsuses valitud suunda järgides leidma õiglase tasakaalu kõikide mängusolevate huvide vahel.

I. Õiguslik raamistik

A. Liidu õigus

4. Direktiiv 2009/73 kuulub „kolmandasse energiapaketti“³. Selle eesmärk on luua liidus täiesti avatud turg, kus kõik tarbijad saavad vabalt valida tarnijaid ja kõik tarnijad saavad vabalt teenindada oma tarbijaid.⁴ Seejuures on selles siiski tunnustatud avaliku teenuse osutamise kohustuste järgimise tähtsust.⁵ Seepärast on sellega kehtestatud vastavad kõigis liikmesriikides järgitavad ühised miinimumstandardid, milles arvestatakse tarbijakaitse, varustuskindluse, keskkonnakaitse ja samaväärse konkurentsitaseme eesmärgi kõigis liikmesriikides. Selles on leitud ka, et on oluline, et avalike teenustega seotud nõudeid – mis tuleb kehtestada siseriiklikul tasandil – saaks tõlgendada siseriiklikul tasandil, võttes arvesse siseriiklikke tingimusi ja järgides liidu õigust.⁶

5. Lähtudes sellest lähenemisest on direktiivi 2009/73 artikli 3 lõikes 1 sätestatud, et „[l]iikmesriigid tagavad oma institutsioonilise korra alusel ja võttes asjakohaselt arvesse subsidiaarsuse põhimõtet, kuid ilma et see piiraks lõike 2 kohaldamist, et maagaasiettevõtjad tegutseksid käesoleva direktiivi põhimõtteid järgides konkurentsivõimelise, turvalise ja looduskeskkonda säästva maagaasituru rajamise nimel ning et ettevõtjate vahel ei tehtaks vahet seoses nende õiguste ja kohustustega“.

6. Teisalt on sama direktiivi artikli 3 lõikes 2 ette nähtud, et „[l]iikmesriigid võivad asutamislepingu asjakohaseid sätteid, eelkõige [ELTL artiklit 106] täielikult arvesse võttes ja üldist majandushuvi silmas pidades kehtestada maagaasisektori ettevõtjatele avaliku teenuse osutamise kohustused, mis on seotud turvalisusega, sealhulgas varustuskindlusega, tarnete korrapärasuse, kvaliteedi ja hinnaga ning keskkonnakaitsega, sealhulgas energiatõhususe, taastuvenergia ja kliimakaitsega. Need kohustused peavad olema selgelt sõnastatud, läbipaistvad, mittediskrimineerivad ja kontrollitavad ning tagama ühenduse maagaasiettevõtjatele võrdse juurdepääsu liikmesriikide tarbijatele. Seoses käesolevas lõikes nimetatud varustuskindluse, energiatõhusust edendava nõudluse juhtimise ning keskkonnakaitse ja taastuvenergia eesmärkide täitmisega võivad liikmesriigid rakendada pikaajalist planeerimist, võttes arvesse kolmandate isikute võimalusi võrgule juurde pääseda“.

3 — „Kolmas energiapakett“ võeti vastu 2009. aasta juulis ning sinna kuulub lisaks direktiivile 2009/73 veel Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/72/EÜ, mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2003/54/EÜ, (ELT L 211, lk 55) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta määrus (EÜ) nr 713/2009, millega luuakse Energeetikasektori Reguleerivate Asutuste Koostööamet (ELT L 211, lk 1), 13. juuli 2009. aasta määrus (EÜ) nr 714/2009 võrkudele juurdepääsu tingimuste kohta piiriülese elektrikaubanduses ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1228/2003 (ELT L 211, lk 15) ja 13. juuli 2009. aasta määrus (EÜ) nr 715/2009 maagaasi ülekandevõrkudele juurdepääsu tingimuste kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1775/2005, (ELT L 211, lk 36).

4 — Vt direktiivi 2009/73 põhjendus 3.

5 — Direktiivi 2009/73 põhjendused 44 ja 47.

6 — *Ibidem*.

B. Prantsuse õigus

7. Prantsusmaal on energeetikapoliitika eesmärgid kindlaks määratud energeetikaseadustikus (code de l'énergie). Selle poliitikaga püütakse tagada rahva strateegiline sõltumatus ja tugevdada selle majanduslikku konkurentsivõimet, eelkõige tagada varustuskindlus, hoida konkurentsivõimelist energia hinda ning tagada sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus seeläbi, et kõikidel on juurdepääs energiale.⁷ Samas seadustikus on nähtud ette, et maagaasi tarnijatele pannakse avaliku teenuse osutamise kohustused ning et need kohustused puudutavad eelkõige varustuskindlust ja tarnitavate toodete kvaliteeti ja hinda.⁸

8. Äriseadustiku (code de commerce) artiklis L. 410-2 on väljendatud põhimõtet, mille kohaselt kujunevad kaupade, toodete ja teenuste hinnad vaba konkurentsi tingimustes, välja arvatud juhtudel, kui seadusega on sätestatud teisiti. Sama artikli teine lõik võimaldab siiski hindu Conseil d'État' dekreediga pärast konsulteerimist konkurentsiametiga (Autorité de la concurrence) reguleerida „sektorites või piirkondades, kus konkurentsi toimimine hindade kaudu on kas monopoli või kestvate tarneraskuste tõttu või seaduste ja määruste alusel piiratud“. Selle artikli kolmandas lõigus on nähtud ette, et „[k]ahe esimese lõigu sätteid ei takista valitsusel võtta Conseil d'État' dekreediga hindade liigse tõusu või languse vastu ajutisi meetmeid, mis on põhjendatud kriisiolukorra, erakorraliste asjaolude, rahvusliku tragöödia või ilmselgelt ebanormaalse turuolukorra tõttu teatavas sektoris. Dekreet võetakse vastu pärast konsulteerimist riikliku tarbimise nõukoguga (Conseil national de la consommation). Dekreedis täpsustatakse selle kehtivusaega, mis ei või ületada kuut kuud“.

9. Energeetikaseadustiku artikli L. 410-2 teises lõigus⁹ ja artiklites L. 445-1–L. 445-4 on nähtud ette maagaasi reguleeritud müügihinnad. Nende hindade kindlaksmääramise reeglid on kehtestatud 18. detsembri 2009. aasta dekreediga nr 2009-1603 (edaspidi „dekreet nr 2009-1603“), muudetud 16. mai 2013. aasta dekreediga nr 2013-400 (edaspidi „dekreet nr 2013-400“)¹⁰. See viimane dekreet ongi õigusakt, mille kohta väidetakse siseriiklikus menetluses, et see on tühine.

10. Maagaasi reguleeritud müügihindade süsteemil niisugusena, nagu seda on kirjeldatud eelotsusetaotluses, on järgmised omadused.

11. Mis puudutab esiteks ettevõtjaid, keda maagaasi reguleeritud müügihinnad puudutavad, siis neid on vähe. Neid hindu peab kasutama ainult kauaaegne tarnija GDF Suez (uue nimega Engie), 22 kohalikku jaotusettevõtjat ja äriühing Total Energie Gaz.¹¹

12. Mis puudutab teiseks nende hindade isikulist kohaldamisala ja täpsemalt kliente, kelle suhtes neid võib kohaldada, siis õigusaktide muutmise tulemusena 2014. aastal¹² müüakse maagaasi reguleeritud hindadega alates 1. jaanuarist 2016 ainult kodutarbijatele (sh korteriomanike ühistud kortermajades, kus on mitu korterit ja mis tarbivad alla 30 000 kWh aastas) ja mitte-kodutarbijatest lõpptarbijatele, kes tarbivad alla 30 000 kWh aastas.

13. Mis puudutab kolmandaks reguleeritud hindade kindlaksmääramise kriteeriume, siis seda tehakse kulude katmise põhimõtte kohaselt. Need hinnad määratakse kindlaks tarnete sisemiste omaduste ja nende tarnetega seotud kulude põhjal ning need katavad kõik nimetatud kulud, v.a ükskõik millised toetused klientidele, kes kasutasid oma õigust valida turuhinnaga pakkumine.¹³ Need hinnad

7 — Vt energeetikaseadustiku artikkel L. 100-1.

8 — Vt energeetikaseadustiku artikkel L. 121-32. Riigi ja GDF Suez'i vaheliste avaliku teenuse osutamise lepingute ettenägemise kohta vt energeetikaseadustiku artikkel L. 121-46 ja käesolev ettepanek, 52. joonealune märkus.

9 — Vt energeetikaseadustiku artikkel L. 445-1.

10 — 18. detsembri 2009. aasta dekreet nr 2009-1603 maagaasi reguleeritud müügihindade kohta (relatif aux tarifs réglementés de vente du gaz naturel) (muudetud 16. mai 2013. aasta dekreediga nr 2013-400) (JORF nr 113, 17.5.2013, lk 8189, tekst nr 12).

11 — Vt 18. detsembri 2009. aasta dekreet nr 2009-1603 (muudetud 16. mai 2013. aasta dekreediga nr 2013-400) artikkel 2.

12 — Vt 17. märtsi 2014. aasta seadus 2014-344 tarbimise kohta (JORF nr 65, 18.3.2014, lk 5400, tekst nr 1).

13 — Energeetikaseadustiku artikkel L. 445-3, tõlgendatuna koostöös sama seadustiku artikliga L. 441-1.

arvutatakse, võttes arvesse asjaomaste gaasitarbijate tarnekulusid ja tarnimisega mitteseotud kulusid.¹⁴ Need sisaldavad tegeliku tarbimisega seotud muutuvat osa ja kindlasummalist osa, mis arvutatakse maagaasi tarnimise muutumatute kulude põhjal, milles võib arvesse võtta ka kliendi tellitud või broneeritud tarbitavat kogust ja kasutamistingimusi, eelkõige aasta jooksul tellitud koguste jaotust.¹⁵

14. Mis puudutab neljandaks reguleeritud hindade kindlaksmääramise menetlust, siis energeetikaseadustiku artiklist L. 445-2 ilmneb, et maagaasi reguleeritud müügihindu käsitlevad otsused teevad ühiselt ministrid, kelle haldusallasse kuuluvad majandus ja energeetika, energeetikaregulatsiooni komisjonilt saadud arvamuse põhjal.

15. Täpsemalt ilmneb dekreeidi nr 2009-1603 (muudetud dekreediga nr 2013-400) artiklist 4, et kahe ministri määrusega määratakse pärast energeetikaregulatsiooni komisjonilt arvamuse saamist vastavalt kindlaks esiteks iga tarnija puhul hinnavalem, milles on arvesse võetud kõiki maagaasi tarnimise kulusid, ning teiseks tarnimisega mitteseotud kulude hindamise meetod. Hinnavalem ja tarnimisega mitteseotud kulud võimaldavad teha kindlaks maagaasi tarnimise keskmise kulu, mille põhjal määratakse kindlaks selle reguleeritud müügihinnad, mis sõltuvad asjaomaste klientide teenindamise korrast. Energeetikaregulatsiooni komisjon viib igal aastal läbi kõikide maagaasi tarnimise ja tarnimisega mitteseotud kulude üksikasjaliku analüüsi.

16. Iga tarnija puhul määratakse nende ministrite määrusega, kelle haldusallasse kuuluvad majandus ja energeetika, pärast energeetikaregulatsiooni komisjonilt arvamuse saamist viimase üksikasjaliku analüüsi põhjal kindlaks reguleeritud hindu sisaldavad hinnakirjad ja seda tarnija ettepanekuid arvestades, kui viimasel neid on.¹⁶ Need hinnakirjad vaadatakse vajaduse korral uuesti läbi ja neid muudetakse pärast energeetikaregulatsiooni komisjonilt arvamuse saamist ja tarnija ettepanekuid arvestades, kui viimasel neid on, võttes arvesse hinnavalemi ja tarnimisega mitteseotud kulude muutust.¹⁷

17. Lõpuks tuleb märkida, et asjaomane tarnija muudab oma reguleeritud hindu sisaldavat hinnakirja ministriummi määrusega kindlaks määratud kindla ajavahemiku tagant ja maksimaalselt kord kuus, võttes arvesse maagaasi tarnimise kulude kõikumisi niisugusena, nagu need ilmnevad tema hinnavalemi kohaldamisel – kui peaminister ei ole selle vastu naftatoodete hindade või maagaasi turuhindade erakordse tõusu korral – viimasel kuul või kolme kuu pikkusel perioodil.¹⁸

II. Põhikohtuasja faktilised asjaolud, siseriiklik menetlus ja eelotsuse küsimused

18. Association nationale des opérateurs détaillants en énergie (energeetikasektori jaeettevõtjate riiklik ühing, edaspidi „ANODE“) esitas 17. juulil 2013 Conseil d'État'le (kõrgeim halduskohus) kaebuse, paludes tühistada dekreeidi nr 2013-400 võimu kuritarvitamise tõttu. ANODE väidab oma kaebuses muu hulgas, et energeetikaseadustiku artiklitega L. 445-1–L. 445-4 – mis viidi ellu dekreediga, mille ta tühistada palub – eiratakse direktiivi 2009/73 eesmäärke.

14 — Vt dekreeidi nr 2009-1603 (muudetud dekreediga nr 2013-400) artikkel 3. Sama dekreeidi artikli 4 kohaselt kuuluvad tarnimisega mitteseotud kulude hulka eelkõige maagaasi transpordivõrkude kasutamise, gaasi ladustamise ja osutatavate teenuste turustamisega seotud kulud, sh mõistlik kasumimarginaal. Vt ka Prantsusmaa konkurentsiameti 25. märtsi 2013. aasta arvamus nr 13-A-09 maagaasi reguleeritud müügihindu käsitleva dekreeidi eelnõu kohta, lk 4.

15 — Vt dekreeidi nr 2009-1603 (muudetud dekreediga nr 2013-400) artikkel 3.

16 — Vt dekreeidi nr 2009-1603 (muudetud 16. mai 2013. aasta dekreediga nr 2013-400) artikkel 5.

17 — *Ibidem*.

18 — Vt dekreeidi nr 2009-1603 (muudetud 16. mai 2013. aasta dekreediga nr 2013-400) artikkel 6.

19. Conseil d'État küsib selle vaidluse raames esiteks, kas niisugust riigi sekkumist hindade kindlaksmääramisse, nagu on nähtud ette Prantsusmaa õigusnormidega, tuleb pidada sekkumiseks, mille tulemusena selle hinna tase, millega maagaasi lõpptarbijale tarnitakse, määratakse kindlaks vabaturu mehhanismist sõltumatult ja mis kujutab seega juba oma olemuselt endast konkurentsivõimelise maagaasi turu loomise takistust, millega rikutakse direktiivi 2009/73 artikli 3 lõiget 1.

20. Juhul kui see on nii, esitab Conseil d'État teiseks küsimuse, missugustest kriteeriumidest lähtudes tuleb hinnata, kas need õigusnormid on liidu õigusega kooskõlas, soovides eelkõige teada, kas ELTL artikli 106 lõige 2, tõlgendatuna koostoimes direktiivi 2009/73 artikli 3 lõikega 2, võimaldab liikmesriikidel püüelda reguleeritud hindade kehtestamise abil niisuguste eesmärkide poole nagu varustuskindlus ja territoriaalne ühtekuuluvus. Conseil d'État'l tekkis ka küsimus, kas riik võib sekkuda hindade kindlaksmääramisse põhimõttel, et kauaaegse tarnija kõik kulud tuleb katta, ja missuguseid kuluelemente võib reguleeritud hindade kindlaksmääramisel arvesse võtta.

21. Selles olukorras otsustas Conseil d'État menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

- „1. Kas liikmesriigi sekkumist, mis seisneb selles, et kauaaegset ettevõtjat kohustatakse pakkuma lõpptarbijale maagaasi tarnimise teenust reguleeritud hindadega, kuid mis ei takista kauaaegsel tarnijal ega alternatiivsetel tarnijatel konkureerivate pakkumuste tegemist sellest hinnast madalamate hindadega, tuleb käsitada nii, et selle tulemusena selle hinna tase, millega maagaasi lõpptarbijale tarnitakse, määratakse kindlaks vabaturu mehhanismist sõltumatult, ja kas see takistab juba oma olemuselt direktiivi 2009/73/EÜ artikli 3 lõikes 1 nimetatud konkurentsivõimelise maagaasituru rajamist?
2. Milliste kriteeriumide põhjal tuleks juhul, kui vastus esimesele küsimusele on jaatav, hinnata, kas riigi selline sekkumine lõpptarbijale maagaasi tarnimise hinna kindlaksmääramisse on kooskõlas direktiiviga 2009/73/EÜ?

Nimelt:

- a) Mil määral ja millistel tingimustel on liikmesriikidel ELTL artikli 106 lõike 2 alusel koostoimes direktiivi 2009/73 artikli 3 lõikega 2 lubatud taotleda lõpptarbijale maagaasi tarnimise hindade kindlaksmääramisse sekkumise abil muid eesmarke peale tarnehinna mõistlikul tasemel hoidmise, näiteks varustuskindlus ja territoriaalne ühtekuuluvus?
- b) Kas varustuskindluse ja territoriaalse ühtekuuluvuse eesmarke arvestades võimaldab direktiivi 2009/73 artikli 3 lõige 2 liikmesriigil sekkuda maagaasi tarnehinna kehtestamisse kauaaegse tarnija kõigi kulude katmise põhimõttel ja kas hindadega kaetavad kulud võivad hõlmata muid kuluelemente peale kauaaegset varustamist esindava osa?“

III. Menetlus Euroopa Kohtus

22. Eelotsusetaotlus saabus Euroopa Kohtusse 18. detsembril 2014. Seisukohti esitasid ANODE, Engie, Prantsusmaa, Poola ja Ungari valitsus ning Euroopa Komisjon.

IV. Õiguslik analüüs

23. Nende kahe eelotsuse küsimusega tõstatatakse sisuliselt küsimus, kas niisugune maagaasi reguleeritud hindade süsteem nagu Prantsusmaal, mida on kirjeldatud käesoleva ettepaneku punktides 7–17, on direktiivi 2009/73 ja ELTL artikli 106 lõikega 2 kooskõlas.

24. Euroopa Kohus on oma kohtupraktikas ja eelkõige kohtuotsuses *Federutility jt* (C-265/08, EU:C:2010:205) juba visandanud analüüsiraamistiku, millest lähtudes tuleb hinnata, kas riigi sekkumine hindade kindlaksmääramisse konkreetselt maagaasi sektoris on liidu õigusega kooskõlas. Selles kohtuotsuses ja oma hilisemas kohtupraktikas¹⁹ on Euroopa Kohus andnud mitu juhust kriteeriumide kohta, millel niisugune analüüs peab põhinema. Conseil d'État' esitatud küsimusi tuleb analüüsida seega sellest kohtupraktikast lähtudes.

A. Konkurentsivõimelise maagaasituru loomise takistus

25. Eelotsusetaotluse esitanud kohus kahtlustab kõigepealt, et niisugune riigi sekkumine maagaasi hindade kindlaksmääramisse, nagu on nähtud ette kõnesolevates Prantsusmaa õigusnormides, kujutab juba oma olemuselt endast takistust, mis ei võimalda luua konkurentsivõimelist maagaasiturgu, nagu on nähtud ette direktiivi 2009/73 artikli 3 lõikes 1.

26. Eelotsusetaotluse esitanud kohus rõhutab eelkõige, et Prantsusmaa õigusnorme iseloomustab esiteks asjaolu, et reguleeritud hindu ei kehtestata kõikidele gaasitarnijatele, vaid ainult mõnele nende hulgast ja eeskätt nn kauaaegsele tarnijale; teiseks märgib ta asjaolu, et need õigusnormid ei takista tarnijatel, keda reguleeritud hinnad puudutavad, ega ka teistel tarnijatel teha kõikidele tarbijatele pakkumisi reguleeritud hindadest madalamate hindadega, ning kolmandaks asjaolu, et need õigusnormid rajanevad kulude katmise põhimõttel. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu nende väidete kohaselt võimaldas see viimane asjaolu takistada kauaaegsel tarnijal kasutada ebaõiglaselt madalaid hindu.

27. Selles küsimuses tuleb märkida, et Euroopa Kohtu praktikast ilmneb, et ehkki ühestki direktiivi 2009/73 sättest ei tulene,²⁰ et maagaasi tarnimise hinnad tuleks kindlaks määrata vaid pakkumise ja nõudluse vahekorraga, tuleneb see nõue viidatud direktiivi eesmärgist endast ning üldisest ülesehitusest, kusjuures selle direktiivi eesmärk on – nagu ilmneb mitmest selle põhjendusest²¹ ja sättest²² – jätkata niisuguse täielikult ja tõesti avatud ja konkurentsivõimelise maagaasi siseturu loomist, kus kõik tarbijad võivad vabalt valida oma tarnijaid ja kõik tarnijad saavad vabalt teenindada oma tarbijaid.²³

28. Tuleb ka märkida, et kohtuotsuses *Federutility jt* (C-265/08, EU:C:2010:205) kvalifitseeris Euroopa Kohus meetme, mille kohaselt sekkub riik maagaasi müügihindade kindlaksmääramisse, meetmeks, mis „juba oma laadilt takistab gaasisektori toimiva siseturu saavutamist“.²⁴

29. Käsitletaval juhul on kõnesolevates Prantsusmaa õigusnormides ette nähtud riigi sekkumine, mis seisneb sisuliselt selles, et teatavaid ettevõtjaid kohustatakse pakkuma turul teatavatele klientide kategooriatele maagaasi hindadega, mis saadi, arvutades need ametiasutuste välja töötatud kriteeriumide ja skaalade põhjal.

19 — Vt eelkõige kohtuotsus *Enel Produzione* (C-242/10, EU:C:2011:861) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2003. aasta direktiivi 2003/54/EÜ, mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 96/92/EÜ (ELT L 176, lk 37; ELT eriväljaanne 12/02, lk 211), kohta ja kohtuotsus komisjon vs. Poola (C-36/14, EU:C:2015:570).

20 — Esialgu valis Euroopa Kohus selle tõlgenduse kohtuotsuses *Federutility jt* (C-265/08, EU:C:2010:205, punkt 18), mis puudutab Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2003. aasta direktiivi 2003/55/EÜ maagaasi siseturu ühiseeskirjade kohta ning direktiivi 98/30/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 176, lk 57; ELT eriväljaanne 12/02, lk 230). Hiljem märkis ta, et see tõlgendus ning kohtuotsuses *Federutility* antud juhised küsimuses, kas riigi sekkumine hindade reguleerimiseks on lubatud, käivad täielikult ka direktiivi 2009/73 kohta (vt kohtuotsus komisjon vs. Poola, C-36/14, EU:C:2015:570, punktid 45 ja 53).

21 — Vt direktiivi 2009/73 artiklid 3, 5, 22, 33 ja 44.

22 — Vt direktiivi 2009/73 artikli 3 lõiked 1 ja 4, artikli 13 lõike 1 punkt a, artikli 34 lõige 2, artikkel 37, artikli 40 punkt a ja artikli 48 lõike 3 punkt a.

23 — Vt selle kohta kohtuotsus *Federutility jt* (C-265/08, EU:C:2010:205, punkt 18). Vt ka kohtuotsus komisjon vs. Poola (C-36/14, EU:C:2015:570, punkt 45).

24 — Vt see kohtuotsus, punkt 35. Vt ka kohtuotsus komisjon vs. Poola (C-36/14, EU:C:2015:570, punkt 56).

30. Nagu komisjon õigesti märkis, kujutavad nende õigusnormide kohaselt kindlaks määratud hinnad endast reguleeritud hindu, mis ei kujunenud kuidagi turul vabalt pakkumise ja nõudluse vahekorras. Otse vastupidi, need hinnad määrati kindlaks ametiasutuste kehtestatud kriteeriumide põhjal ja seega ilma, et selles oleks etendanud mingit rolli turujõud.

31. Meede, mis kohustab pakkuma toodet või teenust turul teatava hinnaga, mõjutab kindlasti asjaomaste ettevõtjate kõnesoleval turul tegutsemise vabadust ja seega konkurentsiprotsessi, mis sellel turul aset leiab. Ehkki see, kui suurt mõju niisugune meede turule avaldab, sõltub selle meetme subjektiivsest või objektiivsest ulatusest, ei väära see kuidagi tõdemust, et see meede, mis mõjutab konkurentsiprotsessi, on juba oma olemuselt vastuolus avatud ja konkurentsivõimelise turu loomise eesmärgiga, sest seda tuleb mõistagi tõdeda hoolimata asjaolust, et see meede võib olla kehtivas õiguslikus raamistikus õigustatud.

32. Käsitletaval juhul erinevad Prantsusmaa õigusnormid – nagu märgivad nii eelotsusetaotluse esitanud kohus kui ka Prantsuse Vabariik – tõesti mitme asjaolu poolest Itaalia õigusnormidest, millega oli tegemist kohtuasjas Federutility (C-265/08, EU:C:2010:205) ja milles oli nähtud ette, et määratakse kindlaks võrdlushind, mis peab kõikide maagaasi tarnijate äripakkumistes sisalduma.

33. Mitte ükski käesolevas kohtuasjas käsitletavate õigusnormide tunnustest, mida on kirjeldanud eelotsusetaotluse esitanud kohus ja mida on mainitud käesoleva ettepaneku punktis 26, ei võimalda aga ümber lükata seisukohta, et hindade kindlaksmääramine ametiasutuste kehtestatud kohustuse põhjal mõjutab tingimata konkurentsimehhanismi ja seega on niisugused õigusnormid, nagu käsitletakse põhikohtuasjas, vastuolus avatud ja konkurentsivõimelise maagaasituru loomise eesmärgiga, mis on sätestatud direktiivi 2009/73 artikli 3 lõikes 1.

34. Esiteks ei väära asjaolu, et Prantsusmaa reguleeritud hindade süsteemiga on kohustus pakkuda maagaasi turul teatava hinnaga kehtestatud ainult mõnele turul tegutsejale, kuidagi tõdemust, et kuna see piirab nende ettevõtjate tegevusvabadust turul, mõjutab see ka toimuvat konkurentsiprotsessi. Niisuguste õigusnormide tulemusena ei ole turul tegutsejad enam võrdses olukorras ning need on ilmselgelt vastuolus direktiivi 2009/73 põhjenduses 3 ja käesoleva ettepaneku punktis 27 viidatud kohtupraktikas esitatud nõudega, et *kõik* ettevõtjad peavad saama oma kliente teenindada *vabalt*.

35. Teiseks ei lükka ka asjaolu, et ettevõtjad, keda reguleeritud hinnad puudutavad, saavad samuti oma pakkumised turul vabalt kindlaks määrata, kuidagi ümber seisukohta, et kõnesolev riigi sekkumine mõjutab konkurentsimehhanismi turul. Hoolimata sellest võimalusest eksisteerib riigi sekkumise tagajärjel paramatult turul kaks segmenti: „reguleeritud“ segment – mis maagaasisektoris Prantsusmaal on muide väga suur²⁵ –, kus toote või teenuse hind kujuneb ilma konkurentsimehhanismita, ja vaba segment. Niisugune turu osadeks jaotamine on juba iseenesest vastuolus ideega täielikult ja tõesti avatud ja konkurentsivõimelisest maagaasi siseturust. Prantsusmaa valitsuse väide – mille eelotsusetaotluse esitanud kohus on ära toonud –, et reguleeritud hinnad etendavad praktikas teiste tarnijate pakkumiste hindade kindlaksmääramisel ülempiiri rolli, tõendab, et need hinnad avaldavad turule konkreetset mõju.

36. Kolmandaks ei saa ka asjaolu, et reguleeritud hindade kindlaksmääramine rajaneb kulude katmise põhimõttel, väärata seisukohta, et reguleeritud hinnad mõjutavad konkurentsi. Mulle näib, et see omadus – mis kaugeltki ei avalda konkurentsi soodustavat mõju – annab asjaomastele tarnijatele teatava tagatise, et nad saavad tänu reguleeritud hindadele tagasi kõik oma kulud, vähemalt nende klientide osas, kes neid hindu kasutavad. Tuleb aga tõdeda, et teistel tarnijatel ei ole samasugust tagatist, mis kujutab endast kahtlemata nende ebasoodsat konkurentsiolukorda, mille tekitavad just need õigusnormid.

25 — Energeetikaregulatsiooni komisjoni 2014. aasta tegevusaruandest (lk 3) ilmneb näiteks, et 2014. aastal teenindati 67,5% kõikidest eluasemetest kui tarbijatest (kes moodustavad 68,7% aastatarbimisest) ja 40,2% kõikidest mitteeluasemetest kui tarbijatest (kes moodustavad 10,4% aastatarbimisest) reguleeritud hindadega.

37. Mis puudutab lõpuks eelotsusetaotluse esitanud kohtu kaalutlust, et reguleeritud hinnad takistasid turgu valitseval ettevõtjal kasutada ebaõiglaselt madalaid hindu, siis see ei tundu mulle asjakohane selle mõju hindamisel, mida need hinnad konkurentsile avaldavad, sest niisugune praktika on keelatud juba turgu valitsevat seisundit käsitlevate õigusnormidega ja konkreetselt ELTL artikliga 102.

38. Kokkuvõtteks arvan, et riigi sekkumine, mis seisneb selles, et mõnda tarnijat – nende hulgas kauaaegne tarnija – kohustatakse pakkuma lõpptarbijale maagaasi tarnimise teenust reguleeritud hindadega, kuid ei takista kõikidel turul tegutsevatel tarnijatel teha konkureerivaid pakkumisi nendest hindadest madalamate hindadega, kujutab endast juba oma olemuselt takistust, mis ei võimalda luua konkurentsivõimelist maagaasi turgu, nagu on nähtud ette direktiivi 2009/73 artikli 3 lõikes 1.

B. Liikmesriikide sekkumise tingimused

39. Euroopa Kohtu praktikast ilmneb, et ehkki riigi sekkumine selle hinna kindlaksmääramisse, millega maagaasi lõpptarbijale tarnitakse, kujutab endast takistust, mis ei võimalda luua konkurentsivõimelist maagaasi turgu, võib see sekkumine siiski olla direktiivi 2009/73 raames lubatud, tingimusel et selles sätestatud tingimused on täidetud.²⁶

40. Nagu on täpsustatud direktiivi 2009/73 põhjendustes 43 ja 44, on nimetatud direktiivi eesmärk peale avatud ja konkurentsivõimelise maagaasi siseturu loomise eesmärgi ka avaliku teenuse osutamise „kõrgete standardite“ hoidmine, lõpptarbijaja kaitse ja varustuskindluse tagamine. Nende viimaste eesmärkide saavutamiseks ongi direktiivi 2009/73 artikli 3 lõikes 1 täpsustatud, et seda kohaldatakse, „ilma et see piiraks“ sama artikli lõike 2 kohaldamist.

41. Euroopa Kohtu praktikast ilmneb, et lähtudes sellest viimasest õigusnormist²⁷ ja selles viidatud ELTL artiklist 106²⁸, on liikmesriigi sekkumine maagaasi tarnimise hinna kindlaksmääramisse lubatud ainult siis, kui järgitakse kolme tingimust. Esiteks peab sekkumine teenima üldise majandushuvi eesmärki, teiseks tuleb järgida proportsionaalsuse põhimõtet ning kolmandaks tuleb selle puhul sätestada selgelt sõnastatud, läbipaistvad, mittediskrimineerivad ja kontrollitavad avaliku teenuse osutamise kohustused ning see peab tagama liidu gaasiettevõtjatele võrdse juurdepääsu tarbijatele. Teise eelotsuse küsimuse raames ongi eelotsusetaotluse esitanud kohtul kahtlusi just selles, missugune on nende tingimuste ulatus ja kuidas neid kohaldada tuleb.

1. Üldine majandushuvi

42. Esimese tingimuse kohta, milleks on tingimus, et riigi sekkumist maagasi tarnimise hindade kindlaksmääramisse peab õigustama üldine majandushuvi, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus oma teise eelotsuse küsimuse punkti a raames teada, mil määral ja missugustel tingimustel võib liikmesriik taotleda muid üldise majandushuvi eesmarke peale tarnehinna mõistliku taseme hoidmise, mida Euroopa Kohus tunnustas kohtuotsuses Federutility (C-265/08, EU:C:2010:205). Eelotsusetaotluse esitanud kohus viitab konkreetselt energeetikaseadustiku artiklis L. 100-1 nimetatud varustuskindluse ja territoriaalse ühtekuuluvuse eesmärkidele, millele Prantsusmaa valitsus põhikohtuasjas tugines kui eesmärkidele, mida reguleeritud hindade süsteemiga taotletakse.

26 — Vt direktiivi 2003/55 kohta kohtuotsus Federutility jt (C-265/08, EU:C:2010:205, punkt 24) ja direktiivi 2009/73 kohta kohtuotsus komisjon vs. Poola (C-36/14, EU:C:2015:570, punktid 52 ja 53). Vt ka käesolev ettepanek, 20. joonealune märkus.

27 — Vt direktiivi 2003/55 kohta kohtuotsus Federutility jt (C-265/08, EU:C:2010:205, punktid 20–22 ja 47) ning kohtuotsus komisjon vs. Poola (C-36/14, EU:C:2015:570, punktid 51 ja 52).

28 — Vt direktiivi 2003/55 kohta kohtuotsus Federutility jt (C-265/08, EU:C:2010:205, punkt 33) ning direktiivi 2003/54 kohta kohtuotsused Enel Produzione (C-242/10, EU:C:2011:861, punkt 42) ja komisjon vs. Poola (C-36/14, EU:C:2015:570, punkt 51).

43. Selles küsimuses märgin kõigepealt, et ehkki direktiivis 2009/73 ei ole mõistet „üldine majandushuvi“²⁹ määratletud, ilmneb kohtupraktikast, et viitamine selle direktiivi artikli 3 lõikes 2 nii sellele mõistele kui ka ELTL artiklile 106 – mis käsitleb üldist majandushuvi esindavaid teenuseid osutavaid ettevõtjaid – tähendab, et seda mõistet tuleb tõlgendada aluslepingu viidatud sättest lähtudes.³⁰

44. Üldisemalt arvan, et süstemaatilise lähenemise kohaselt, mis on kooskõlas liidu õigusega, tuleks direktiivis 2009/73 ette nähtud tingimust, et avaliku teenuse osutamise kohustused gaasisektoris kehtestatakse „üldist majandushuvi silmas pidades“, tõlgendada liidu õiguse ja eelkõige esmase õiguse teistest asjassepuutuvatest sätetest lähtudes. Sellest seisukohast on hädavajalik asetada niisugune tõlgendus uude konteksti, mis tekkis, kui jõustus Lissaboni leping, milles on peale ELTL artikli 106 ka ELTL artikkel 14, uus protokoll nr 26 üldhuviteenuste kohta (edaspidi „protokoll nr 26“) ja aluslepingutega sama õigusjõu omandanud Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 36, mis käsitleb võimalust kasutada üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid.

45. Selles uues kontekstis pean asjassepuutuvate sätete ja Euroopa Kohtu praktika analüüsi tulemusena esitama järgmised kaalutlused.

46. Esimene kaalutlus puudutab rolli, mis tuleb liikmesriikidele anda nende üldise majandushuvi eesmärkide kindlaksmääramisel, mis võivad avaliku teenuse osutamise kohustuste kehtestamist õigustada. Selles küsimuses märgin, et protokollis nr 26 on üldiselt sõnaselgelt nõustunud, et liikmesriikide ametiasutustel on oluline roll ja laiaulatuslik suvaõigus osutada, tellida ja korraldada üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid.³¹ Konkreetselt maagaasisektori osas ilmneb direktiivi 2009/73 põhjenduse 47 teisest lausest, et „[a]valikule teenusele esitatavad nõuded tuleks kindlaks määrata riigi tasandil, võttes arvesse siseriiklikke tingimusi; liikmesriigid peaksid siiski austama [liidu] õigust“.³²

47. See lähenemine – mille eesmärk on anda liikmesriikidele ulatuslik kaalutlusruum³³ – peegeldub kohtupraktikas, mis käsitleb avaliku teenuse osutamise kohustusi energeetikasektoris ning milles Euroopa Kohus on ELTL artikli 106 eesmärgile ja seda käsitlevale kohtupraktikale³⁴ viidates märkinud, et liikmesriikidel on õigus liidu õigust järgides kindlaks määrata oma üldist majandushuvi esindavate teenuste ulatus ja korraldus.³⁵

48. Teine kaalutlus – mis on teatud määral esimesega seotud – puudutab liikmesriikide võimalust võtta üldise majandushuvi eesmärkide kindlaksmääramisel arvesse oma olukorda ja siseriiklikku poliitikat. Näiteks üldiselt on protokollis nr 26 sõnaselgelt tunnustatud nõuet võtta arvesse üldist majandushuvi esindavate teenuste mitmekesisust ja erinevusi, mis võivad esineda kasutajate vajaduste

29 — Vt selle mõiste kohta kohtujuristi ettepanek, Ruiz-Jarabo Colomer, kohtuasi Federutility jt (C-265/08, EU:C:2009:640, punktid 53–55).

30 — Vt kohtuotsus Federutility jt (C-265/08, EU:C:2010:205, punkt 26) ja 20. joonealune märkus eespool.

31 — Vt protokollis nr 26 artikli 1 esimene taane.

32 — Kohtujuristi kursiiv.

33 — Selles küsimuses märgin, et kohtujurist Ruiz-Jarabo Colomer juhtis juba ettepanekus kohtuasjas Federutility jt (C-265/08, EU:C:2009:640, punkt 46) tähelepanu, et määramatus direktiivis 2009/73, mis puudutab avaliku teenuse osutamise kohustuste ettenägemist üldist majandushuvi silmas pidades, väljendab liidu seadusandja soovi anda liikmesriikidele ulatuslik kaalutlusruum. Seda tõdeti seoses direktiiviga 2003/55. Et aga direktiiviga 2009/73 ei muudetud midagi direktiivi 2003/55 asjassepuutuvates sätetes, käib see ka direktiivi 2009/73 kohta.

34 — Euroopa Kohus on täpsustanud, et selle sätte eesmärk on ühitada liikmesriikide huvi kasutada teatavaid ettevõtjaid majandus- või sotsiaalpoliitika instrumendina ning liidu huvi, et järgitaks konkurentsieskirju ja säilitataks ühisturu ühtsus. Vt selle kohta kohtuotsused Albany (C-67/96, EU:C:1999:430, punkt 103), Federutility jt (C-265/08, EU:C:2010:205, punkt 28) ja Enel Produzione (C-242/10, EU:C:2011:861, punkt 41).

35 — Vt kohtuotsused Federutility jt (C-265/08, EU:C:2010:205, punkt 29 ja seal viidatud kohtupraktika) ning Enel Produzione (C-242/10, EU:C:2011:861, punkt 50).

ja eelistuste vahel nende geograafilise asendi ja ühiskondlike või kultuuriliste erinevuste tõttu.³⁶ Sedasama nõuet on maagaasisektori osas väljendatud nii direktiivi 2009/73 põhjenduses 44³⁷ kui ka Euroopa Kohtu praktikas, mille kohaselt võivad liikmesriigid üldist majandushuvi esindavate teenuste ulatuse ja korralduse kindlaksmääramisel eelkõige arvesse võtta oma siseriikliku poliitika eesmärgi.³⁸

49. Nendest kaalutlustest ilmneb, et põhimõtteliselt määravad liikmesriigid ise oma olukorda ja siseriiklikku poliitikat arvestades kindlaks üldise majandushuvi eesmärgid, mida nad avaliku teenuse osutamise kohustuste kehtestamisega maagaasisektoris taotleavad. See üldise majandushuvi eesmärkide kindlaksmääramise õigus ei väljenda siiski liikmesriikide absoluutset vabadust,³⁹ vaid seda tuleb kasutada liidu õigust järgides.

50. Tekib niisiis küsimus, kuidas liikmesriikidele üldise majandushuvi eesmärkide osas, mida nad avaliku teenuse osutamise kohustusi kehtestades taotleavad, jäetud kaalutlusruumi kokkusobitamist liidu õiguse järgimise nõudega konkreetselt mõista tuleb.

51. Selles küsimuses on vaja kõigepealt käsitleda – mingil määral arutatud – küsimust, kuidas tõlgendada direktiivi 2009/73 artikli 3 lõikes 2 toodud loetelu, millele on viidatud käesoleva ettepaneku punktis 6. On väidetud, et see õigusnorm sisaldab ammendavat loetelu üldise majandushuvi põhjustest, mis võivad riigi sekkumist õigustada.⁴⁰ Euroopa Kohus ei ole veel võtnud seisukohta selles küsimuses, mis ei ole just tähtsusetu, sest kui valida niisugune kitsendav tõlgendus, tooks see kaasa selle, et riigi sekkumine, millega taotletakse üldise majandushuvi eesmärki – näiteks territoriaalset ühtekuuluvust –, mida selles loetelus ei ole, ei saaks olla õigustatud.

52. Pooldan siinkohal siiski täielikult lähenemist, mille pakkus välja kohtujurist Ruiz-Jarabo Colomer ja mille kohaselt ei puuduta see loetelu üldise huvi põhjusi, vaid selles on pigem üksikasjalikult näidatud „seda tüüpi meetmed“, milles avaliku teenuse osutamise kohustused võivad avalduda.⁴¹ Niisugune tõlgendus on minu arvates kooskõlas kõnesoleva õigusnormi sõnasõnalise sisuga, sest selle sõnastuse kohaselt „on“ avaliku teenuse osutamise kohustused „seotud“ tarnete kindluse, korrapärasuse, kvaliteedi ja hinna ning muude selles loetletud asjaoludega. Selle sätte kohaselt võivad liikmesriigid seega kehtestada ettevõtjatele avaliku teenuse osutamise kohustusi, mis on seotud muu hulgas tarnete kindluse, korrapärasuse, kvaliteedi ja hinnaga, st kohustusi, mille ese on niisugune. Need kohustused peavad siiski alati olema ühe või teise üldise majandushuvi eesmärgi teenistuses.⁴² Esitatud kaalutlustest järeldub, et direktiivi 2009/73 artikli 3 lõikes 2 toodud loetelu ei ole sugugi ammendav loetelu üldise majandushuvi eesmärkidest, mida liikmesriigid võivad selle direktiivi raames taotleda.

53. See selgitatud, tuleb märkida, et ehkki liikmesriigid võivad vabalt kindlaks määrata üldise majandushuvi eesmärgid, mida nad avaliku teenuse osutamise kohustusi kehtestades soovivad saavutada, ei saa siiski unustada, et maagaasisektor on valdkond, milles liidu seadusandja on õigusakte vastu võtnud nii, et on sõnaselgelt seadnud endale mõned konkreetsed eesmärgid.

36 — Vt protokoll nr 26 artikli 1 teine taane.

37 — Selle põhjenduse teise lause kohaselt „[o]n oluline, et avalike teenustega seotud nõudeid saaks tõlgendada siseriiklikul tasandil, võttes arvesse siseriiklikke tingimusi ja järgides [liidu] õigust“.

38 — Vt kohtuotsus Federutility jt (C-265/08, EU:C:2010:205, punktid 29 ja 30).

39 — Seda väljendit kasutas juba kohtujurist Ruiz-Jarabo Colomer oma ettepanekus kohtuasjas Federutility jt (C-265/08, EU:C:2009:640, punkt 47).

40 — Vt viited õigusteooriale kohtujuristi ettepanekus, Ruiz-Jarabo Colomer, kohtuasi Federutility jt (C-265/08, EU:C:2009:640, ettepaneku 30. joonealune märkus).

41 — *Ibidem*.

42 — Näiteks kohtuotsuses Federutility (C-265/08, EU:C:2010:205) käsitletud juhtumil oli liikmesriik kehtestanud „hinda puudutava“ kohustuse – st näinud ette gaasi tarnimise hinda puudutava meetme –, millega taotleti sellist üldise majandushuvi eesmärki nagu hindade stabiilsus, et tagada lõpptarbija kaitse. Vt kohtuotsus Federutility jt (C-265/08, EU:C:2010:205, punktid 20, 24 ja 32). Käsitletaval juhul puudutab avaliku teenuse osutamise kohustus hinda, kuid on väidete kohaselt, mille Prantsusmaa valitsus esitas eelotsusetaotluse esitanud kohtus, suunatud niisuguste üldise majandushuvi eesmärkide saavutamisele nagu varustuskindlus ja territoriaalne ühtekuuluvus.

54. Euroopa Kohus on selles küsimuses märkinud, et hindamise raames, mida liikmesriigid peavad direktiivi 2009/73 kohaselt läbi viima, kui üldist majandushuvi silmas pidades on vaja kehtestada gaasisektoris tegutsevatele ettevõtjatele avaliku teenuse osutamise kohustused, peavad liikmesriigid omavahel kokku sobitama liberaliseerimise eesmärgi ja teised direktiiviga 2009/73 taotletavad eesmärgid.⁴³

55. See tasakaalustamisnõue, mille Euroopa Kohus on sedastanud eesmärkide osas, mille liidu seadusandja on sõnaselgelt direktiivis 2009/73 seadnud, väljendab minu arvates seda, kui tähtsad need eesmärgid on. Tegemist on eesmärkidega, mille poole püüdlemist on liidu seadusandja sõnaselgelt vajalikuks pidanud. Sellest järeldub, et nende eesmärkide taotlemine võib etendada olulisemat rolli siis, kui analüüsitakse niisuguse meetme proportsionaalsust, millega kehtestatakse avaliku teenuse osutamise kohustus, mis võib seada ohtu direktiivi 2009/73 üldisema eesmärgi, milleks on turgude avamine maagaasi siseturu loomise huvides.

56. Käsitletaval juhul ilmneb eelnevatest kaalutlustest, et energiaga varustamise kindlus kujutab endast kahtlemata üldise majandushuvi eesmärki, mis võib juhul, kui teised tingimused on täidetud, õigustada riigi sekkumist maagaasi tarnimise hinna kindlaksmääramisse. Juba esimeses õiguses, st ELTL artikli 194 lõike 1 punktis b on energiaga varustamise kindlust liidus nimetatud ühe liidu energiapoliitika põhieesmärgina. Mis puudutab konkreetset maagaasivaldkonda, siis direktiivi 2009/73 mitmest põhjendusest ja artiklist võib näha, et selles on ühe peaeesmärgina sõnaselgelt ette nähtud just energiaga varustamise kindlus.⁴⁴ Konkreetsemalt on varustuskindlust direktiivis 2009/73 sõnaselgelt peetud üheks eesmärgiks, mida tuleb võtta arvesse, kui kehtestatakse avaliku teenuse osutamise kohustusi maagaasisektoris.⁴⁵

57. Seevastu territoriaalset ühtekuuluvust ei ole direktiivis 2009/73 konkreetset nimetatud üldise majandushuvi eesmärgina, mis võib õigustada avaliku teenuse osutamise kohustuste kehtestamist maagaasisektoris. Siiski tuleb selle kohta märkida esiteks, et ELTL artiklis 14 on sõnaselgelt nõustatud, et üldist majandushuvi esindavatel teenustel on täita oma osa liidu territoriaalse ühtekuuluvuse edendamisel, ning teiseks, et Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 36 on territoriaalset ühtekuuluvust nimetatud seoses võimalusega kasutada üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid. Veelgi enam, kui riigi sekkumise eesmärk on territoriaalne ühtekuuluvus selles mõttes, et see peab tagama universaalse ja võrdse juurdepääsu maagaasile kogu liikmesriigi territooriumil, ja eesmärk on vältida olukorda, kus riigi mõnes piirkonnas seda juurdepääsu ei ole – näiteks geograafilise asendi või looduslike tingimuste tõttu –, tuleb niisugust eesmärki kahtlemata pidada eesmärgiks, mis on kooskõlas direktiiviga 2009/73 ja eelkõige selle artikli 3 lõikega 3, milles on sätestatud, et „[e]elkõige võtavad [liikmesriigid] asjakohaseid meetmeid, et kaitsta gaasivõrguga ühendatud ääremaade lõpptarbijaid“. Selles olukorras tuleb asuda seisukohale, et nii tõlgendatuna kuulub territoriaalse ühtekuuluvuse eesmärk lahutamatult direktiivi 2009/73 eesmärkide hulka.

58. Kokkuvõttes ilmneb eelnevatest kaalutlustest, et direktiiv 2009/73 ja eelkõige selle artikli 3 lõige 2, tõlgendatuna ELTL artiklitest 14 ja 106 ning protokollist nr 26 lähtudes, võimaldab liikmesriikidel hinnata, kas üldist majandushuvi silmas pidades tuleb kehtestada gaasisektoris tegutsevatele ettevõtjatele avaliku teenuse osutamise kohustused, mis puudutavad maagaasi tarnimise hinda, et tagada eelkõige varustuskindlus ja territoriaalne ühtekuuluvus, tingimusel et kõik teised selles sätestatud tingimused on täidetud.

43 — Vt lõpptarbija kaitsmise eesmärgi kohta kohtuotsus Federutility jt (C-265/08, EU:C:2010:205, punkt 32).

44 — Direktiivi 2009/73 põhjendused 1, 8, 21, 22, 35, 40, 44, 47 ja 55 ning artikli 3 lõiked 2, 5 ja 7, artiklid 5 ja 6, artikli 11 lõike 3 punkt b, lõike 5 punkt b ja lõiked 7 ja 8, artikli 13 lõige 2, artikli 17 lõike 2 punkt f, artikli 22 lõige 1, artikli 34 lõige 2, artikli 36 lõike 1 punkt a, artikli 41 lõige 8, artikli 48 lõike 3 punkt b ning artikli 52 lõike 1 punkt d ja lõiked 4 ja 6.

45 — Vt eelkõige direktiivi 2009/73 põhjendused 44 ja 47.

2. Proportsionaalsuse põhimõtte järgimine

59. Teine tingimus, mis peab olema täidetud, et liikmesriigi sekkumine maagaasi tarnimise hinna kindlaksmääramisse võiks olla lubatud, on niisugune, et ettevõtjatele kehtestatud avaliku teenuse osutamise kohustused peavad olema kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega. Juhtides tähelepanu nõudele, et selle põhimõtte järgimist tuleb rangelt kontrollida, täpsustas Euroopa Kohus, et need avaliku teenuse osutamise kohustused tohivad kahjustada maagaasi tarnimise hindade vaba kehtestamist üksnes ulatuses, mis on vajalik nende kohustustega taotletava üldise majandushuvi eesmärgi saavutamiseks.⁴⁶

60. Proportsionaalsuse põhimõtte järgimine eeldab esiteks, et meede peab tagama taotletava üldise majandushuvi eesmärgi saavutamise.⁴⁷ Mis puudutab teiseks riigi hindade kindlaksmääramisse sekkumise kestust, siis Euroopa Kohus on otsustanud, et riik tohib sekkuda ainult piiratud aja jooksul, st nii kaua, kui on rangelt vajalik taotletava eesmärgi saavutamiseks, eelkõige seepärast, et mitte muuta kestvaks meedet, mis juba oma olemuselt takistab gaasisektori toimiva siseturu saavutamist.⁴⁸ Kolmandaks on Euroopa Kohus märkinud, et kasutatav sekkumismeetod ei tohi minna kaugemale sellest, mis on taotletava üldise majandushuvi eesmärgi saavutamiseks vajalik.⁴⁹ Neljandaks tuleb meetme proportsionaalsust hinnata ka seoses selle isikulise kohaldamisalaga.⁵⁰

61. Seda, kas mõnele tarnijale kehtestatud kohustusega – pakkuda teatavatele tarbijate kategooriatele maagaasi tarnimise teenust reguleeritud hindadega – järgitakse proportsionaalsuse põhimõtet, peab hindama eelotsusetaotluse esitanud kohus põhikohtuasja raames. Euroopa Kohus võib siiski anda talle võimaluste piires ja olemasoleva teabe põhjal selleks vajalikud juhised, lähtudes liidu õigusest.⁵¹

a. Kas meede suudab tagada taotletavate üldise majandushuvi eesmärkide saavutamise?

62. Esiteks peab eelotsusetaotluse esitanud kohus hindama, kas niisugusena, nagu kõnesolev meede on välja töötatud, tagab see nimetatud eesmärkide, st varustuskindluse ja territoriaalse ühtekuuluvuse eesmärkide saavutamise. Meede on selleks sobiv siis, kui esineb otsene seos kehtestatud kohustuse ja taotletava eesmärgi vahel. Seejuures tuleb nende kahe eesmärgi vahel vahet teha.

63. Varustuskindluse küsimuses viitab eelotsusetaotluse esitanud kohus Prantsusmaa valitsuse argumentidele, et kauaaegse tarnija tarnevalikud ja tema tarneportfelli koosnemine peamiselt pikaajalistest lepingutest, mille puhul nafta hinda indekseeritakse, tagab suurema varustuskindluse. Oma seisukohtades lisab Prantsusmaa valitsus, et maagaasi hulgituru ebastabiilsus võib tekitada gaasi hinna kõikumist, mis peegeldub gaasi lõppklientidele tarnimise hinnas. Reguleeritud hinnad ja nende arvutamise meetod sisaldavad gaasi hindade „tasandamise“ süsteemi, millega pehmendatakse nafta ja gaasi hindade kõikumisest tingitud järskude muutuste mõju lõpptarbijale.

46 — Vt kohtuotsus *Federutility* jt (C-265/08, EU:C:2010:205, punkt 33) ja selle kohta kohtuotsus *Enel Produzione* (C-242/10, EU:C:2011:861, punkt 42).

47 — Vt kohtuotsus *Enel Produzione* (C-242/10, EU:C:2011:861, punkt 56).

48 — Kohtuotsused *Federutility* jt (C-265/08, EU:C:2010:205, punktid 33 ja 35), *Enel Produzione* (C-242/10, EU:C:2011:861, punkt 75) ja komisjon *vs. Poola* (C-36/14, EU:C:2015:570, punkt 56).

49 — Kohtuotsus *Federutility* jt (C-265/08, EU:C:2010:205, punkt 36).

50 — Kohtuotsused *Federutility* jt (C-265/08, EU:C:2010:205, punkt 39) ja komisjon *vs. Poola* (C-36/14, EU:C:2015:570, punkt 60).

51 — Vt selle kohta kohtuotsused *Federutility* jt (C-265/08, EU:C:2010:205, punkt 34) ja *Enel Produzione* (C-242/10, EU:C:2011:861, punkt 49).

64. Selles küsimuses pean vajalikuks esiteks märkida, et kohtutoimikus ei ole midagi, mis näitaks, et tarnijatel, keda reguleeritud hinnad puudutavad, (või ka teistel tarnijatel) oleks kohustus sõlmida pikaajalisi tarnelepinguid, mille eesmärk oleks tagada varustuskindlus mõistlike hindade (st reguleeritud hindade) juures energiakriisi või hindade väga suure kõikumise korral.⁵² Eelotsusetaotluses on muide viidatud kauaaegse tarnija „tarnevalikutele“, mis näib näitavat, et pikaajaliste lepingute sõlmimine on pigem selle tarnija äriline otsus, kui talle kehtestatud õiguslik kohustus. Et seos pikaajaliste tarnelepingute sõlmimise ja reguleeritud hindade vahel puudub, ei ole toimikus toodud teabe põhjal aga siiski selge, kuidas võib nende lepingute olemasolu nende hindade kehtestamist õigustada.

65. Teiseks tuleb märkida, et kuigi ei ole välistatud, et energiakriisi korral, mis põhjustab väga suure hindade tõusu, võib meede, mis sisaldab kohustust pakkuda ja tarnida maagaasi teatava hinnaga, tõesti tagada varustuskindluse, on niisuguse –erakorralise – sekkumise võimalus rangetel tingimustel ette nähtud äriseadustiku artikli L. 410-2 kolmandas lõigus. Seda, kas esineb maagaasi hinna järske muutusi, mis on tingitud gaasi enda või nafta hinna kõikumisest ja mis õigustavad niisugust meetet, mis kujutab endast sisuliselt riigi kehtvat sekkumist hinna kindlaksmääramisse, peab hindama eelotsusetaotluse esitanud kohus. Hinnates kõnesoleva meetme proportsionaalsust varustuskindluse eesmärgi seisukohast, peab eelotsusetaotluse esitanud kohus arvesse võtma ka määruse nr 994/2010⁵³ raames võetud meetmeid.

66. Territoriaalse ühtekuuluvuse kohta on eelotsusetaotluses ära toodud Prantsusmaa valitsuse argument, et gaasi reguleeritud müügihinnad võimaldavad ühtlustada hinnad kogu riigi territooriumil. Oma seisukohtades väidab Prantsuse Vabariik, et transpordivõrgus transportimise kulu, mille transportija gaasitarnijatele arvele kannab, võib tugevasti kõikuda, sõltudes sellest, kui kaugel asub klient peamistest transpordi infrastruktuuridest, ning et selles olukorras võimaldab hindade reguleerimine erinevate klientide kulude erinevusi tasandada, sest kehtestatakse osaline rahastamine.

67. Mulle näib aga olevat välistatud, et territoriaalse ühtekuuluvuse eesmärgi saavutamise niisugusena, nagu on määratletud käesoleva ettepaneku punktis 57, suudab tagada see, kui kehtestatakse kohustus tarnida gaasi teatava hinnaga. Seda, kas ei ole meetmeid, mis võivad samuti selle eesmärgi saavutamise tagada, kuid takistavad maagaasi avatud siseturu loomist vähem kui niisuguse hinna üleüldine kehtestamine, mida ei kohaldata mitte teatavate klientide kategooriate suhtes, kes asetsevad ääremaadel ja määratakse kindlaks objektiivsete geograafiliste kriteeriumide põhjal, vaid kõikide teatavatesse kategooriatesse kuuluvate klientide suhtes, kes määratakse kindlaks nende tarbitud gaasi hulga põhjal, peab siiski kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus, kui ta analüüsib, kas meede on vajalik.

b. Meetme kestus

68. Mis puudutab teiseks meetme kestust, siis tuleb märkida, et Euroopa Kohtu käsutuses oleva teabe põhjal tundub, et kõnesolevates Prantsusmaa õigusnormides ei ole nähtud ette mingit lõpptarbijale maagaasi reguleeritud hindadega tarnimise kohustuse ajalist piirangut, mis muudab selle kohustuse kestvaks. Seevastu on Prantsusmaa õigusnormides aga – nagu Prantsusmaa valitsus oma seisukohtades

52 — Eelotsusetaotluses on viidatud energeetikaseadustiku artiklile L. 121-46, milles on nähtud ette, et „[a]valiku teenuse osutamise ülesannete täitmist tagada võimaldavad eesmärgid ja kord vormistatakse lepingutes“, mille sõlmivad riik ja GDF Suez talle määratud avaliku teenuse osutamise ülesannete kohta ning et niisuguses lepingus sätestatakse eelkõige avaliku teenuse nõuded varustuskindluse alal. Eelotsusetaotluse esitanud kohus ei anna aga sellele õigusnormile viidates siiski mingit infot selle kohta, kas need lepingud on olemas või mitte. Täpsemalt väideti esiteks Euroopa Kohtus, et viimane avaliku teenuse osutamise leping lõppes 31. detsembril 2013 ja seda ei pikendatud, ning teiseks ei ole mingit teavet selle kohta, kas võimalik avaliku teenuse osutamise leping, mille sõlmisid riik ja GDF-Suez, nägi ette kohustuse sõlmida pikaajalised tarnelepingud.

53 — Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. oktoobri 2010. aasta määrus (EL) nr 994/2010, milles käsitletakse gaasivarustuse kindluse tagamise meetmeid ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 2004/67/EÜ (ELT L 295, lk 1).

rõhutab – ette nähtud reguleeritud hindade perioodilise läbivaatamise kohustus.⁵⁴ Näib siiski, et see perioodilise läbivaatamise kohustus puudutab nende hindade taseme kindlaksmääramist, mitte küsimust, kas riik peaks gaasisektori arengut arvestades hindade kindlaksmääramisse sekkuma ja kuidas ta seda peaks tegema. Tundub, et see kohustus ei lükka seega ümber seisukohta, et see sekkumine on kestev.⁵⁵

69. Seda, kas võib asuda seisukohale, et niisugusel kujul välja töötatud sisuliselt kestva kohustuse puhul tarnida maagaasi teatava hinnaga piirduakse ainult sellega, mis on vajalik kahe nimetatud eesmärgi saavutamiseks, peab hindama eelotsusetaotluse esitanud kohus.

c. Meetme vajalikkus

70. Kolmandaks peab eelotsusetaotluse esitanud kohus ka hindama, kas kõnesolevad õigusnormid on vajalikud. Ta peab niisiis otsustama, kas nende õigusnormidega kehtestatud viis, kuidas riik hindade kindlaksmääramisse sekkub, ei ületa seda, mis on vajalik taotletavate üldise majandushuvi eesmärkide saavutamiseks, ning ega ei ole sobivaid meetmeid, mis on vähem piiravad.

71. Selles küsimuses märkis Euroopa Kohus kohtuotsuses *Federutility* (C-265/08, EU:C:2010:205), et kui ilmneb, et kõnealune sekkumine maagaasi tarnimise hindade kindlaksmääramisse võis olla õigustatud, siis tähendab proportsionaalsuse nõue eelkõige, et see on põhimõtteliselt piiratud hinna selle osaga, mida need erilised asjaolud, mille tagajärgi püütakse riigi sekkumisega ohjata, vahetult tõusu suunas mõjutavad.⁵⁶

72. Selles olukorras küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus oma teise eelotsuse küsimuse punktis b, kas võttes eelkõige arvesse kahte nimetatud eesmärki, võib riigi sekkumine maagaasi hinna kindlaksmääramisse rajaneda kauaaegse tarnija kõikide kulude katmise põhimõttel. Ta küsib ka sisuliselt, missuguseid kuluelemente võib reguleeritud hindadega katta.

73. Mis puudutab kõigepealt küsimust, kas reguleeritud hindade kindlaksmääramine kulude katmise põhimõttel on direktiivi 2009/73 kohaselt lubatud, siis tuleb märkida, et selles direktiivis ei ole mingeid juhiseid ei niisuguste hindade arvutamise meetodi ega kulude kohta, mida võib katta. Nagu komisjon õigesti märgib, rajaneb see direktiiv ideel, et põhimõtteliselt peab maagasi tarnimise hind kujunema vaba konkurentsi tingimustes. Selles olukorras ei takista miski – tingimusest et riigi hinna kindlaksmääramisse sekkumise tingimused on täidetud – põhimõtteliselt kohaldada reguleeritud hindade kindlaksmääramise meetodit, mis põhineb kulude arvessevõtmisel. Kerkib siiski küsimus, missuguseid kulusid võib proportsionaalsuse põhimõttest lähtudes niisuguse kindlaksmääramise käigus arvesse võtta.

74. Mis puudutab „kõiki“ kulusid, siis märgin kõigepealt, et nõue, mille Euroopa Kohus on sedastanud kohtuotsuse *Federutility* (C-265/08, EU:C:2010:205) punktides 36 ja 38 ning mille kohaselt peab riigi sekkumine hinna kindlaksmääramisse piirduma sellega, mis on vajalik taotletava eesmärgi saavutamiseks, näib viitavat sellele, et on vaja teha võimaluste piires kindlaks hinna koostisosa, mille puhul on tarvis sekkuda, et saavutada kavandatava sekkumisega taotletav eesmärk.

54 — Prantsusmaa valitsus märgib, et energeetikaregulatsiooni komisjon viib igal aastal läbi kõikide maagaasi tarnimise kulude ja tarnimisega mitteseotud kulude üksikasjaliku analüüsi, et energeetikaregulatsiooni komisjoni analüüsi põhjal määravad ministrid, kelle haldusalasse kuuluvad majandus ja energeetika, kindlaks hinnaalemi ja tarnimisega mitteseotud kulude arvutamise meetodi vähemalt kord aastas ning et iga tarnija muudab oma hinnakirju määrusega kindlaks määratud ajavahemiku tagant (vt käesolev ettepanek, punktid 14–18).

55 — Vt selle kohta kohtuotsused *Federutility* jt (C-265/08, EU:C:2010:205, punkti 35 lõpp) ja komisjon *vs.* Poola (C-36/14, EU:C:2015:570, punktid 57 ja 58).

56 — Vt kohtuotsus *Federutility* jt (C-265/08, EU:C:2010:205, punktid 37 ja 38).

75. Kui käsitletaval juhul peaks ilmema, et varustuskindluse ja käesoleva ettepaneku punktis 57 määratud territoriaalse ühtekuuluvuse eesmärkide saavutamiseks on tõesti vaja ette näha reguleeritud hinnad, eeldab proportsionaalsuse põhimõtte järgimine, et sekkumine oleks põhimõtteliselt piiratud hinna koostisosadega, mida nende eesmärkide poole püüdlemine võib tõusu suunas mõjutada.

76. Nagu aga märgitud käesoleva ettepaneku punktides 42–58, on liikmesriikidel ulatuslik kaalutusõigus nende avaliku teenuse osutamise kohustuste kindlaksmääramisel, täitmisel ja korraldamisel, mille nad soovivad maagaasiettevõtjatele üldist majandushuvi silmas pidades kehtestada, ning seega tuleb neile jätta korralduslik autonoomia, et nad saaksid kindlaks määrata nende kohustuste konkreetse korra. Kuigi niisugune autonoomia peab neil võimaldama korraldada oma avaliku teenuse osutamise kohustused nii, et nende järgimine oleks tagatud, tundub mulle siiski, et kõikide kulude katmisel rajanev reguleeritud hindade kindlaksmääramise meetod sunnib tingimata arvesse võtma kulusid – st selle meetodi kohaldamisel hinna koostisosi⁵⁷ –, mida nimetatud üldise majandushuvi eesmärgi poole püüdlemine tõusu suunas mõjutada ei saa. Selles olukorras kahtlen ma, kas kõikide kulude katmisel rajanev reguleeritud hindade kindlaksmääramise meetod on kooskõlas eespool nimetatud nõudega, mille Euroopa Kohus sedastas kohtuotsuses *Federutility* (C-265/08, EU:C:2010:205) ja mille kohaselt ei tohi riigi sekkumine minna kaugemale sellest, mis on vajalik taotletava üldise majandushuvi eesmärgi saavutamiseks.

77. Mis puudutab seejärel „kauaaegse tarnija“ kulude katmist, siis tuleb meenutada, et direktiivi 2009/73 artikli 3 lõikes 2 on nõutud, et avaliku teenuse osutamise kohustused oleksid mittediskrimineerivad. Selle aspekti osas viitan siiski käesoleva ettepaneku punktidele 81–83.

d. Isikuline kohaldamisala

78. Neljandaks tuleb proportsionaalsuse nõuet hinnata ka seoses meetme isikulise kohaldamisalaga ning täpsemalt soodustatud isikutega. Kohtuotsuses *Federutility* (C-265/08, EU:C:2010:205) arutas Euroopa Kohus kõnesoleva meetme seda proportsionaalsuse aspekti, st kas see on proportsionaalne taotletava eesmärgi seisukohast, milleks on maagaasi tarnimise hinna hoidmine mõistlikul tasemel selleks, et kaitsta lõpptarbijat. Ta otsustas, et proportsionaalsuse nõue ei ole põhimõtteliselt täidetud, kui õigusnorme kohaldatakse samamoodi nii füüsilistele isikutele kui ka ettevõtjatele kui gaasi lõpptarbijatele.⁵⁸

79. Käsitletaval juhul on kõnesolevates õigusnormides ette nähtud, et alates 1. jaanuarist 2016 tarnitakse gaasi reguleeritud hindadega majapidamistele ja ettevõtjatele, kes tarbivad alla 30 000 kWh aastas. Eelotsusetaotluse esitanud kohus peab kontrollima, kas niisuguse süsteemi puhul – mis näib olevat ühtemoodi kasulik nii kodutarbijatele kui ka väikestele ja keskmistele ettevõtjatele – on meetme isikulise kohaldamisala osas järgitud proportsionaalsuse põhimõtet, lähtudes varustuskindluse ja territoriaalse ühtekuuluvuse eesmärkidest.

57 — Reguleeritud hinna kindlaksmääramise meetodis, mille kohaselt määratakse see hind kindlaks kõikide kulude põhjal, kujutab iga kululement endast tingimata reguleeritud hinna koostisosa.

58 — Vt kohtuotsus *Federutility* jt (C-265/08, EU:C:2010:205, punktid 39–43) ja vt ka kohtuotsus komisjon vs. Poola (C-36/14, EU:C:2015:570, punkt 60).

3. Kas avaliku teenuse osutamise kohustused on selgelt sõnastatud, läbipaistvad, mittediskrimineerivad ja kontrollitavad ning tagavad liidu gaasiettevõtjatele võrdse juurdepääsu tarbijatele?

80. Lõpuks tuleb märkida, et kõnesolev meede peab vastama ka teistele direktiivi 2009/73 artikli 3 lõikes 2 nimetatud tingimustele, mille kohaselt peavad avaliku teenuse osutamise kohustused olema selgelt sõnastatud, läbipaistvad, mittediskrimineerivad ja kontrollitavad ning tagama liidu gaasiettevõtjatele võrdse juurdepääsu tarbijatele. Seda, kas käsitletaval juhul on see nii, peab kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus.

81. Küsimuses, kas kohustused on mittediskrimineerivad, tuleb esitada järgmised kaalutlused.

82. Kõigepealt märkin, et direktiivi 2009/73 artikli 3 lõikes 2 on nähtud ette võimalus kehtestada avaliku teenuse osutamise kohustused „gaasisektori ettevõtjatele“ üldiselt, mitte ainult teatavatele ettevõtjatele. Ka ilmneb sama direktiivi artikli 3 lõikest 1, et liikmesriigid „tagavad, [...] et [maagaasi] ettevõtjate vahel ei tehtaks vahet seoses nende õiguste ja kohustustega“. Tingimusega, et kohustused ei tohi olla diskrimineerivad, püütakse saavutada seda, et kõnesolevad tingimused on ühtemoodi siduvad kõikidele sektori ettevõtjatele, et ei kahjustataks konkurentsi.⁵⁹ Selles olukorras ei tohi süsteemis, mille kohaselt nimetatakse ettevõtjad, kellele on pandud avaliku teenuse osutamise kohustused, juba *a priori* välja jätta ühtegi gaasisektoris tegutsevat ettevõtjat.⁶⁰

83. Käsitletaval juhul tuleb tõdeda, et kõnesolevat reguleeritud hindade süsteemi kohaldatakse ainult mõne gaasisektori ettevõtja suhtes ja et kohtutoimikus ei ole midagi, mis näitaks, et selle kohaldamine ei ole piiratud nii, et seda kohaldatakse ainult mõne ettevõtja suhtes, kes on teataval perioodil kõlblikud, ilma et tehtaks vahet eranditult ette kindlaks määratud objektiivsete kriteeriumide põhjal.⁶¹

V. Ettepanek

84. Esitatud põhjendustest lähtudes teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata Conseil d'État' eelotsuse küsimustele järgmiselt:

Riigi sekkumine, mis seisneb selles, et mõnda tarnijat – nende hulgas kauaaegne tarnija – kohustatakse pakkuma lõpptarbijale maagaasi tarnimise teenust reguleeritud hindadega, kuid ei takista kõikidel turul tegutsevatel tarnijatel teha konkureerivaid pakkumisi nendest hindadest madalamate hindadega, kujutab endast juba oma olemuselt takistust, mis ei võimalda luua konkurentsivõimelist maagaasi turgu, nagu on nähtud ette Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiivi 2009/73/EÜ, mis käsitleb maagaasi siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2003/55/EÜ, artikli 3 lõikes 1.

Direktiiv 2009/73 ja eelkõige selle artikli 3 lõige 2, tõlgendatuna ELTL artiklitest 14 ja 106 ning protokollist nr 26 üldhuviteenuste kohta lähtudes, võimaldab liikmesriikidel hinnata, kas üldist majandushuvi silmas pidades tuleb kehtestada gaasisektoris tegutsevatele ettevõtjatele avaliku teenuse osutamise kohustused, mis puudutavad maagaasi tarnimise hinda, et tagada eelkõige varustuskindlus ja territoriaalne ühtekuuluvus, tingimusel et esiteks on täidetud kõik teised selle direktiivi artikli 3 lõikes 2 sätestatud tingimused ja eriti tingimus, et need kohustused ei ole diskrimineerivad, ning teiseks järgitakse selle meetme gaasipariteetide põhimõtet.

59 — Selle kohta vt kohtujuristi ettepanek, Ruiz-Jarabo Colomer, kohtuasi Federutility jt (C-265/08, EU:C:2009:640, punkt 81).

60 — Selle kohta vt kohtuotsus komisjon vs. Prantsusmaa (C-220/07, EU:C:2008:354, punkt 31), mis puudutab nende ettevõtjate nimetamise süsteemi, kelle ülesanne on osutada universaalteenust Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. märtsi 2002. aasta direktiivi 2002/22/EÜ universaalteenuse ning kasutajate õiguste kohta elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste puhul (universaalteenuse direktiiv) (EÜT L 108, lk 51; ELT eriväljaanne 13/29, lk 327) kohaselt.

61 — Vt selle kohta kohtuotsus Enel Produzione (C-242/10, EU:C:2011:861, punkt 86).

Niisugusel juhul ei ole direktiivi 2009/73 artikli 3 lõikega 2 põhimõtteliselt vastuolus hinna kindlaksmääramise meetod, mis rajaneb kulude arvessevõtmisel, tingimusel et niisuguse meetodi kohaldamine ei too kaasa seda, et riigi sekkumine läheb kaugemale sellest, mis on vajalik taotletavate üldise majandushuvi eesmärkide saavutamiseks.